

Η θρομβοεμβολική νόσος: Ο υποτιμημένος ύπουλος εχθρός των ασθενών

(Ελληνικές Κατευθυντήριες Οδηγίες Θρομβοπροφύλαξης)

Αστέριος Ν. Κατσαμούρης

Καθηγητής Αγγειοχειρουργικής Α.Π.Θ.

Παρά τις σημαντικές προόδους της ιατρικής επιστήμης στους τομείς της θεραπείας και, ιδιαίτερα, της πρόληψης διαφόρων παθήσεων, υπάρχουν ακόμη σημαντικά προβλήματα, τα οποία, σε μεγάλο βαθμό αδικαιολόγητα, δεν έχουν τύχει της απαιτούμενης προσοχής, τόσο εκ μέρους της Ιατρικής Κοινότητας, όσο και εκ μέρους της Πολιτείας. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται και η Θρομβοεμβολική Νόσος.

Με τον όρο Θρομβοεμβολική Νόσο (ΘΕΝ) εννοούμε τη φλεβική θρόμβωση και την πνευμονική εμβολή. Το πρόβλημα της ΘΕΝ είναι μείζον όχι μόνο στη χώρα μας, αλλά και διεθνώς.

Τα επιδημιολογικά δεδομένα στις ΗΠΑ και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) είναι τα ίδια. Στις χώρες της ΕΕ 650.000 ασθενείς πάσχουν ετησίως από φλεβική θρόμβωση των μεγάλων φλεβών και 430.000 ασθενείς από πνευμονική εμβολή. Οι αριθμοί αυτοί αντιστοιχούν σε 150 επεισόδια φλεβικής θρόμβωσης των μεγάλων φλεβών και 95 επεισόδια πνευμονικής εμβολής ανά 100.000 κατοίκους.

Ο ετήσιος αριθμός των θανάτων που σχετίζονται με τη ΘΕΝ αντιστοιχεί στο 12% των συνολικών θανάτων στις χώρες της ΕΕ. Ο αριθμός αυτός είναι υπερδιπλάσιος του ετήσιου αριθμού θανάτων που προκαλούν αθροιστικά ο καρκίνος του μαστού (86.831), τα τροχαία ατυχήματα (53.599) και το AIDS (5.860).

Το 63% των επεισοδίων της ΘΕΝ παρατηρείται κατά τη διάρκεια την ενδο-νοσοκομειακής νοσηλείας τους. Το 93% των θανάτων που συμβαίνουν ετησίως και σχετίζονται με τη ΘΕΝ είναι αποτέλεσμα αιφνίδιας πνευμονικής εμβολής ή μη διαγνωσμένης και μη επαρκώς θεραπευμένης

φλεβικής θρόμβωσης. Δηλαδή, οι θάνατοι που πραγματικά οφείλονται στη ΘΕΝ είναι περισσότερο από 14 φορές συχνότεροι, σε σχέση με αυτούς που αποδίδονται κλινικά στη νόσο από τους θεράποντες ιατρούς.

Από τα δεδομένα αυτά προκύπτει ότι στις χώρες της ΕΕ, οι κλινικοί γιατροί δεν έχουν αντιληφθεί ακόμη τις πραγματικές διαστάσεις του κινδύνου από τη ΘΕΝ, στον οποίο βρίσκονται οι ασθενείς τους.

Οι επιπλοκές της ΘΕΝ έχουν επίσης σημαντική επίπτωση στη δημόσια υγεία. Οι σημαντικότερες από αυτές είναι το μεταθρομβωτικό σύνδρομο και η πνευμονική υπέρταση. Το μεταθρομβωτικό σύνδρομο αποτελεί σύνολο συμπτωμάτων και κλινικών ευρημάτων, τα οποία εκδηλώνονται στα κάτω μέλη του σώματος σε σημαντικό αριθμό ασθενών, οι οποίοι εμφάνισαν οξεία θρόμβωση των μεγάλων φλεβών των κάτω μελών τους. Στις χώρες της ΕΕ εμφανίζεται με συχνότητα 610.000 περιπτώσεων ετησίως, αριθμός που αντιπροσωπεύει το 50% περίπου των ασθενών που παρουσιάζουν ΘΕΝ. Παράλληλα, το 2-4% των ασθενών με πνευμονική εμβολή αναμένεται να εκδηλώσει την εξόχως δυσίατη επιπλοκή της πνευμονικής υπέρτασης στα επόμενα δύο χρόνια μετά το επεισόδιο.

Αλλά και το ετήσιο κόστος της θεραπείας της ΘΕΝ είναι εξαιρετικά μεγάλο. Υπολογίζεται ότι στις χώρες της ΕΕ αυτό ανέρχεται στο ποσό των 950.000.000 ευρώ. Το κόστος αυτό αυξάνεται σημαντικά αν συμπεριλάβουμε και το κόστος της αντιμετώπισης των επιπλοκών της ΘΕΝ. Θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι στο κόστος αυτό δεν συμπεριλαμβάνονται οι απώλειες της εργασίας

που προκύπτουν από τη νοσηλεία των ασθενών και τις επιπλοκές της ΘΕΝ.

Από τα προηγούμενα γίνεται αντιληπτό ότι η ΘΕΝ είναι θανατηφόρα, εξαιρετικά συχνή και σχετίζεται με σημαντική νοσηρότητα και εξαιρετικά υψηλό κόστος. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι η ΘΕΝ αποτελεί μείζον πρόβλημα δημόσιας υγείας, η σημασία του είναι υποτιμημένη, τόσο από την Ιατρική Κοινότητα όσο και τις Αρχές Δημόσιας Υγείας. Λέμε ότι η ΘΕΝ είναι υποτιμημένη γιατί πολλές εξαιρετικές μελέτες έδειξαν ότι πολλοί ασθενείς που βρίσκονται σε κίνδυνο ΘΕΝ δεν λαμβάνουν θρομβοπροφύλαξη, αλλά και ότι σε πολλούς ασθενείς δεν υποψιαζόμαστε ότι μπορεί να πάσχουν από φλεβική θρόμβωση. Επειδή ακριβώς η ΘΕΝ είναι υποτιμημένη, συχνά, όταν αναφερόμαστε σε αυτή, μιλούμε για έναν ύπουλο εχθρό, τόσο των νοσοκομειακών ασθενών, όσο και αυτών που πρόσφατα πήραν εξιτήριο από το Νοσοκομείο.

Συμπερασματικά, η ΘΕΝ αποτελεί συχνή και ύπουλη αιτία θανάτου στους νοσηλευόμενους κυρίως ασθενείς που μπορεί να προληφθεί σε μεγάλο ποσοστό και η εφαρμογή κατάλληλης θρομβοπροφύλαξης μπορεί να σώσει χιλιάδες ζωές και να προλάβει σε πολλούς ασθενείς τις επώδυνες επιπλοκές της.

Με βάση αυτά τα δεδομένα ήδη οι Αρχές Δημόσιας Υγείας σε πολλές χώρες της ΕΕ άρχισαν αν εκπονούν ενημερωτικά και εκπαιδευτικά προγράμματα με στόχο την πρόληψη της ΘΕΝ. Στη Γαλλία, για παράδειγμα, για την επόμενη πενταετία έχει τεθεί ως εθνικός στόχος η μείωση της ΘΕΝ κατά 15%. Η Επιτροπή Υγείας του Βρετανικού Κοινοβουλίου συνέταξε συγκεκριμένες κατευθυντήριες οδηγίες για την πρόληψη της ΘΕΝ και πρότεινε να συσταθούν στα νοσοκομεία Μονάδες Θρομβοπροφύλαξης κατά τα πρότυπα των Μονάδων Αιμοδοσίας. Οι οδηγίες αυτές βρί-

σκονται ήδη στο διαδίκτυο. Αλλά και πολλές Ιατρικές Εταιρείες της αλλοδαπής, όπως στη Γερμανία, έχουν εκδώσει σχετικές οδηγίες.

Στην Ελλάδα, συστάθηκε προσφάτως ειδική επιτροπή για τη δημιουργία κατευθυντήριων οδηγιών για τη θρομβοπροφύλαξη. Στην επιτροπή αυτή συμμετείχε μεγάλος αριθμός συναδέλφων πολλών ειδικοτήτων και μετά από αρκετές συναντήσεις εκπονήθηκαν οι πρώτες Ελληνικές Κατευθυντήριες Οδηγίες Θρομβοπροφύλαξης (Εικ. 1). Οι οδηγίες αυτές αποτελούν έναν πολύ καλό οδηγό, στον οποίο ο ιατρός μπορεί να ανατρέχει κατά την καθημερινή ιατρική πράξη. Καλύπτει ευρύ φάσμα ιατρικών ειδικοτήτων και ανασκοπεί όλη τη σύγχρονη σχετική βιβλιογραφία. Η έκδοση έγινε υπό την Αιγίδα της Πρυτανείας του Α.Π.Θ.

